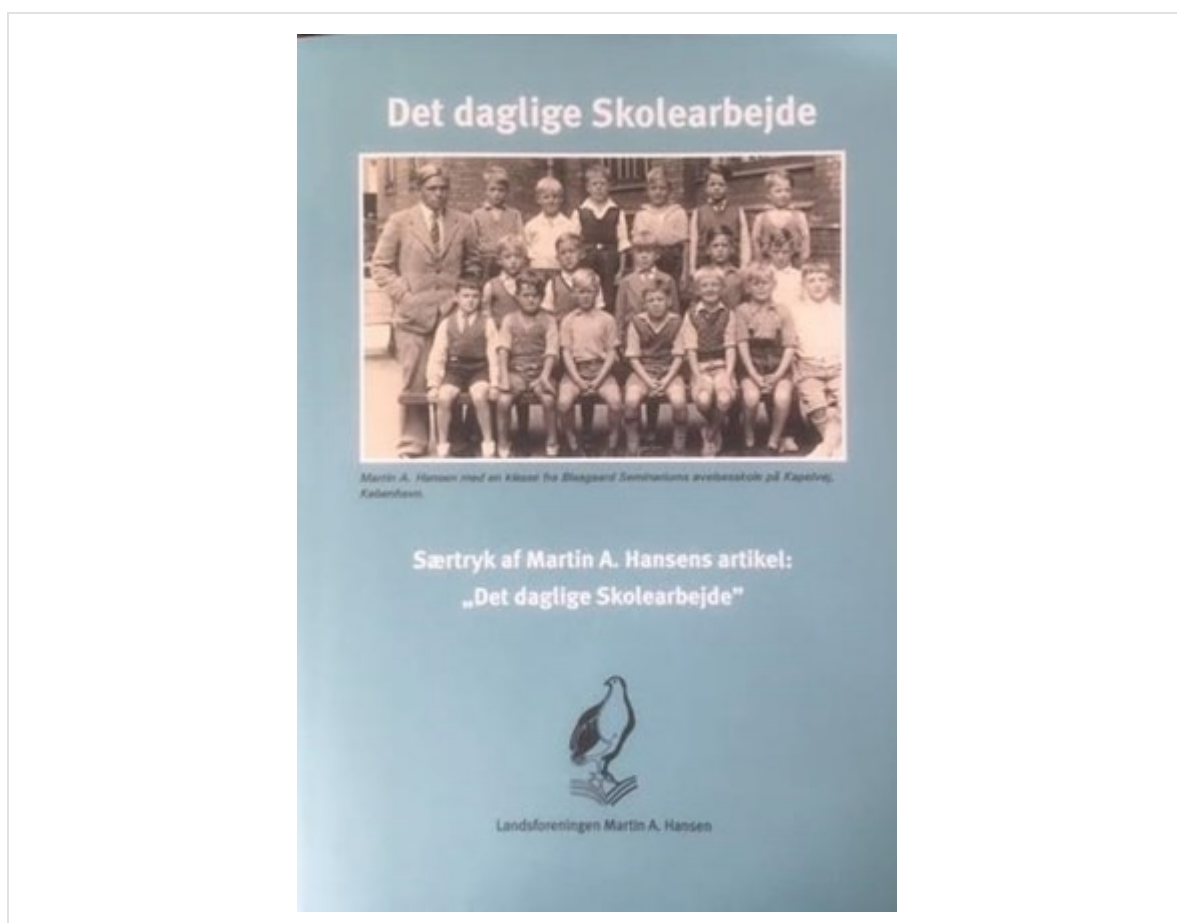

ANMELDELSE SKOLEN I SAMFUNDET 18. jun. 2020 | kl. 07:12

Skoletanker til eftertiden

Af: Thorkild Thejsen

Forfatteren Martin A. Hansen var folkeskolelærer. Hans skoletanker er værd at genlæse. Der er noget at hente også i 2020.

Fakta

Titel

Martin A. Hansen – skoletanker til tiden

Forfatter

Jens-Peter Noes Olesen

Pris

45 kroner + fragt

Sider

36

Forlag

Landsforeningen Martin A. Hansen

Titel

Det daglige Skolearbejde

Forfatter

Martin A. Hansen

Pris

25 kroner + fragt

Sider

27

Forlag

Landsforeningen Martin A. Hansen

Martin A. Hansens roman "Løgneren" handler om Johannes Vigs ulykkelige kærlighed, og om hvordan man i en tilfrosset tilværelse kan komme ud af sin isolation og finde troen på sig selv og livet igen. I små, fine glimt viser Martin A. Hansen også, hvordan hovedpersonen tænker, når han som lærer forbereder sin undervisning. Man mærker, at forfatteren ved, hvad der står på spil.

I dag er han mest kendt for sit skønlitterære forfatterskab, men han var også lærer og skrev meget om undervisning, dannelse og skolens formål. Så meget, at Gyldendal i 1968 udgav bogen "Martin A. Hansen og Skolen". I 2017 blev den genudgivet af forlaget Lindhardt og Ringhof, og nu har "Landsforeningen Martin A. Hansen" udsendt to hæfter. Det ene er et genoptryk af et essay fra 1946 med et fint forord af Jørgen Jørgensen. Det andet er af Jens-Peter Noes Olesen og handler om Martin A. Hansens skoletanker. Tak for det. Det er ikke kun tanker til tiden, men også tanker til eftertiden. Til vores nutid.

I det genoptrykte essay fortæller han levende om lærere og elevers udfordringer under Anden Verdenskrig. Det er i sig selv tankevækkende at læse om alt det, Martin A. Hansens og hans kolleger måtte tage sig af for at kunne nå frem til at undervise: uddele træsko fra "Foreningen til fattige Børns Fodbeklædning" og hjælpe med at skaffe strømper eller undertøj fra "Børnenes Kontor". "Det hændte vel da, at Pædagogen maatte gribe til Hammeren og beslaa dette behagelige Fodtøj, som man godt kan længes efter, naar man er vokset op i det. Reparationer faldt ikke saa ganske uden for Pædagogikken som før, saaledes ikke Skoletaskerne, hvis Laase, Remme, Syning døjede med at holde Krigen ud ... disse Krigens Træskoklamper, Taskelaase, knækkede Brillestel, skrøbelige Ersatzting, hvis Reparation halvt om halvt faldt ind under Embedet ... Endelig skal Klassen i Bad, sjældent gaar det paa nu under Krigen, sikke Hæle, sikke Knæ. 'Og dit Haandklæde?' 'Ja, begge vores er i Vask derhjemme'. 'Og dit?' 'Vores var ikke til at tage med, sagde Mor'".

Beretningen fra hverdagene på Seminariskolen på Kapelvej, hvis distrikt lå mellem Søerne og Assistens Kirkegaard på Nørrebro i København, er spændende. Men Martin A. Hansen går videre og diskuterer formålet med det hele. "... saa sandt som Lærerens Arbejde ogsaa er andet en Undervisning, nemlig Opdragelse, som ikke bliver noget videre værd, hvis man nøjes med Indprentning af Bud paa Leveregler fra Kathederet og bag lukkede Mure". For hvordan forholder man sig til det barn, hvis mor ligger i med flere mænd og sælger sig til fjenden, spørger han. Efter en time, hvor man har talt om Bibelens sjette bud, "Du må ikke bryde ægteskabet", dur det ikke blot at sige: "Nu har jeg opfyldt min Pligt som Morallærer, nu har jeg gjort, hvad jeg kan og bør". Nej, siger Martin A. Hansen. Læreren må rive sig i håret "og haane denne Tanke, dette latterlige Musehul, Samvittigheden har skjult sig i".

Og så følger det helt principielle om lærerens udfordringer: "Det er under alle omstændigheder svært at være Lærer. Det er fordømt svært, naar man indser Gerningens Afmagt, naar man opdager sine korte Arme og svage Ord", skriver han, så anmelderen får den tanke, at det måske er her, K.E. Løgstrup har hentet inspiration til sin kendte forelæsning om skolens formål.

Undervisningen kan være vanskelig i sig selv, siger Martin A. Hansen. Men det er dog noget endeligt, der minder om "et stykke Haandværk, man kan faa færdigt og give fra sig med et roligt og tilfreds Sind".

Opdragelsens problem er derimod "endeløst". Synes uoverkommeligt, hvor enhver vanskelighed avler nye vanskeligheder. Her kan kun diletanten tro, "at faglig Dygtighed er det eneste saliggørende, her skal noget dybere til". Læreren skal indse, at han skal gøre sig enfoldig, så han kan *undre sig* og i det afgørende øjeblik kan se på tilfældet, som om det er noget splinternyt. "Undertiden oplever man da, at hvad Opdrageren ikke formaar ved at sige eller gøre noget, det formaar han bare ved at *være*". Det handler om relationskompetence, vil man sige i dag med et hæsligt ord. Martin A. Hansen siger det således: "Øjnenes sprog er tit stærkere end Mundens. Men Ryggens Sprog kan være stærkere end Øjnenes".

Men det er svært at *være*, fortsætter han. For omgivelserne forventer, at læreren først og fremmest er dygtig og præsterer synlige resultater. "Der er en evig Spænding mellem ens Viden om det ideale og saa Nødvendigheden af at nøjes med det halve. Det trætter, trykker, udpiner mangan en Lærer før Tiden".

I hæftet om Martin A. Hansens skoletanker får man et (alt for) kort og noget unuanceret rids over historien om skolens formål, men selv om afsnittene om lærerrollen og elevens personlighed også er korte, giver de et fint billede af, hvad det var, Martin A. Hansen ville og mente. Han citeres flittigt, så man får lyst til at læse mere.

Martin A. Hansen skrev om sine skoletanker til tiden – med overvejelser om, hvad der burde ske med folkeskolen efter de fem forbandede år. Der er noget at hente også i 2020 – og meget at tænke over.

